

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

17 februarie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Nicolae Gordilă,
Judecători – Liliana Catan, Elena Covalenco, Iurie Diaconu și Ion Guzun,
judecând în ședință, fără participarea părților, recursul în anulare declarat de
avocatul Vadim Vieru în numele condamnaților, împotriva sentinței „Judecătoriei
Supreme a RMN” din 01 iunie 2009 și deciziei „Judecătoriei Supreme a RMN” din
04 august 2009, în cauza penală în privința lui

*Canter Roman Nicolae, născut la 11
august 1980, originar și locuitor din r-nul
Slobozia, s. Parcani, str. Mira 216;*

și

*Magaleas Serghei Boris, născut la 12
noiembrie 1977, originar din or. Cahul,
locuitor din r-nul Slobozia, s. Parcani, str.
Suvorova 12, ap. 1;*

Datele referitoare la examinarea cauzei:

*1. 11.12.2014- 17.02.2015 (instanța de recurs în
anulare).*

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al
Curții Supreme de Justiție, -

C O N S T A T Ă :

1. Prin „sentința Judecătoriei Supreme a RMN” din 01 iunie 2009, Canter
Roman și Magaleas Serghei au fost achitați de învinuirea adusă în baza art. 154 alin.
(3) lit. a) Cod penal al autoprocamatei republici nistrene, din motivul nedovedirii
vinovăției în comiterea acestei infracțiuni.

Tot prin aceeași sentință,

Canter Roman a fost recunoscut vinovat și condamnat:

- în baza art. 104 alin. (2) lit. j), z) Cod penal al autoprocamatei republici
nistrene, la 14 (paisprezece) ani închisoare;

- în baza art. 220 alin. (1) Cod penal al autoprocamatei republici nistrene, la 1
(unu) an închisoare, fără amendă.

În conformitate cu art. 67 alin. (3) Cod penal al autoprocamatei republici
nistrene, pentru concurs de infracțiuni prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i s-a
stabilit pedeapsă definitivă de 14 (paisprezece) ani 6 (șase) luni închisoare, cu
executarea acesteia în colonie cu regim înăsprit;

Magaleas Serghei a fost recunoscut vinovat și condamnat:

-în baza art. 220 alin. (4) Cod penal al autoproclamatei republici nistrene, la 1 (unu) an închisoare, fără amendă, însă conform art. 77 alin. (1) lit. a) Cod penal al autoproclamatei republici nistrene, a fost liberat de pedeapsa stabilită în legătură cu expirarea termenului de prescripție;

- în baza art. 104 alin. (2) lit. j), z) Cod penal al autoproclamatei republici nistrene, la 14 (paisprezece) ani închisoare, cu executarea acesteia în colonie cu regim înăsprit.

A fost respinsă acțiunea civilă înaintată de partea vătămată O. D. Goian.

S-a dispus încasarea din bugetul republican în folosul Centrului de consultații juridice din Tiraspol nr. 2, cheltuielile în sumă de 2025 ruble 80 copeici, pentru achitarea serviciului avocatului A.V. Iațenco, pentru reprezentarea intereselor lui Magaleas Serghei în instanța de judecată.

S-a dispus încasarea de la Magaleas Serghei în folosul bugetului republican suma de 2025 ruble 80 copeici pentru participarea în apărarea sa a avocatului A.V. Iațenco.

2. Prin „decizia Judecătorei Supreme a RMN” din 04 august 2009, a fost casată sentința menționată, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre prin care:

Canter Roman, a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 220 alin. (4) Cod penal al autoproclamatei republici nistrene, la 1 (unu) an închisoare, fără amendă, iar conform art. 77 alin. (1) lit. a) Cod penal al autoproclamatei republici nistrene, a fost liberat de pedeapsa stabilită în legătură cu expirarea termenului de prescripție.

A fost exclus din învinuirea lui Canter Roman aplicarea prevederilor art. 67 alin. (3) Cod penal al autoproclamatei republici nistrene, ultimul fiind condamnat doar în baza art. 104 alin. (2) lit. j), z) Cod penal al autoproclamatei republici nistrene, la 14 (paisprezece) ani închisoare, cu executarea acesteia în colonie cu regim înăsprit.

În privința lui **Magaleas Serghei**, în baza art. 220 alin. (4) Cod penal al autoproclamatei republici nistrene, sentința a fost casată cu remiterea cauzei la o nouă rejudecare în alt complet de judecată, iar condamnarea în baza art. 104 alin. (2) lit. j), z) Cod penal al autoproclamatei republici nistrene, a fost menținută.

În rest, sentința a fost menținută fără modificări.

3. Hotărîrile nominalizate sunt atacate cu recurs în anulare de către avocatul Vieru Vadim în numele lui Canter Roman și Magaleas Serghei, prin care invocându-se prevederile art. 453 Cod de procedură penală se solicită:

- casarea și recunoașterea ca fiind emise contrar legislației Republicii Moldova a sentinței „Judecătorei Supreme a RMN” din 01 iunie 2009 și deciziei „Judecătorei Supreme a RMN” din 04 august 2009;

- declararea nulității tuturor acțiunilor întreprinse de numitele organe ale procuraturii și de anchetă cu participarea lui Canter Roman și Magaleas Serghei, ca fiind contrare prevederilor Constituției Republicii Moldova și Codului de procedură penală al Republicii Moldova, efectuate și colectate prin aplicarea violenței, amenințărilor și altor mijloace de constrângere, prin violarea drepturilor și libertăților persoanei.

4. Judecînd recursul în anulare în baza materialelor din dosar, Colegiul penal lărgit în unanimitate decide admiterea acestuia, or hotărîrile judecătorești menționate din momentul adoptării lor sunt nelegitime, nu au putere juridică și nu pot fi executate pe motiv, că au fost adoptate de către instanțe judecătorești neconstituționale.

Potrivit art. 1 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, *Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.*

Art. 3 alin. (1), (2) al Legii Supreme indică, că *teritoriul Republicii Moldova este inalienabil, iar frontierele țării sunt consfințite prin legea organică, respectîndu-se principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.*

La 02 septembrie 1990, așa numită republica moldovenească nistreană „R.M.N.” își declară independența față de Republica Moldova, iar ulterior, și-a creat o structură proprie de stat cu atribute proprii (miliție, procuratură, instanțe judecătorești), care pînă în prezent activează în baza unei legi contrare legislației Republicii Moldova și standardelor internaționale.

Aceste unități parastatale (miliție, procuratură, instanțele judecătorești) nu au fost și nu sunt supuse controlului din partea autorităților constituționale ale Republicii Moldova și monitorizării din partea instituțiilor internaționale.

Prin Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997, a fost ratificată Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a unor protocoale adiționale la această Convenție, unde în art.1 pct.1) din hotărîre, se specifică că, *„Republica Moldova declară că nu va putea asigura respectarea dispozițiilor Convenției în ce privește omisiunile și actele comise de organele autoproclamatei republici nistrene pe teritoriul controlat efectiv de ele pînă la soluționarea definitivă a diferendului din această zonă”.*

Din art. 1 al Convenției reiese faptul, că statele părți trebuie să răspundă de orice încălcare a drepturilor și libertăților protejate de Convenție comise asupra indivizilor aflați sub „jurisdicția” lor.

Exercitarea jurisdicției este o condiție necesară pentru ca un stat contractant să fie considerat responsabil de actele sau omisiunile care i se imputează și care dau loc unei plîngeri de încălcare a drepturilor și libertăților anunțate în Convenție.

Din punct de vedere al dreptului internațional public expresia *„relevînd din jurisdicția lor”* din art.1 al Convenției trebuie să fie înțeleasă, ca semnificînd faptul că competența jurisdicțională a unui stat este în primul rînd teritorială, dar de asemenea, în acest sens se presupune, că aceasta se exercită în mod normal pe întreg teritoriul statului. Această presupunere poate fi limitată în circumstanțe excepționale în special, atunci cînd un stat este împiedicat de a-și exercita autoritatea pe o parte a teritoriului său, ceea ce ar putea fi rezultatul unei ocupații militare, prin forțele armate ale unui alt stat care controlează efectiv acest teritoriu (*cauza Loizidou vs. Turcia*).

În cauza *Ilașcu și alții vs. Moldova și Rusia* (Hotărîrea CEDO din 08 iulie 2004) privitor la cele declarate de către Guvern, precum că Republica Moldova nu deține controlul asupra unei părți din teritoriul său național, anume regiunea transnistreană, CEDO reamintește că „declarația” consemnată de Moldova în instrumentul său de ratificare a Convenției la subiectul lipsei de control a autorităților legitime moldovenești asupra teritoriului transnistrean nu constituie o rezervă validă în sensul art. 57 al Convenției”.

Curtea reiterează că, „totuși chiar în absența controlului efectiv asupra teritoriilor transnistrene, Republica Moldova are obligația pozitivă prevăzută în art. 1 al Convenției de a lua măsuri care sunt în puterea sa și în conformitate cu dreptul internațional – fie de ordin economic, diplomatic sau juridic sau de altă natură – în scopul de a asigura reclamanților respectul drepturilor garantate de Convenție”.

Curtea consideră, că atunci când un stat controlant este împiedicat de a-și exercita autoritatea asupra întreg teritoriului său, printr-o situație de facto constrângătoare, cum ar fi stabilirea unui regim separatist însoțit sau nu de ocuparea militară a teritoriului de către un alt stat, acest stat nu încetează să-și exercite jurisdicția în sensul art. 1 al Convenției asupra acelei părți a teritoriului care este temporar supusă unei autorități locale susținute de forțele rebele sau de un alt stat.

Conform art. 114, 115 din Constituția Republicii Moldova, art.(1) a Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr. 789 din 26 martie 1996, art. (1) al Legii cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995, „*Justiția în Republica Moldova se desfășurează în numele legii numai de instanțele judecătorești - prin Curtea Supremă de Justiție și prin alte instanțe judecătorești în conformitate cu Constituția*”.

Puterea judecătorească se exercită numai prin instanța judecătorească în persoana judecătorului, investită constituțional cu atribuții de înfăptuire a justiției, pe care le execută în baza legii.

Art. 6 al CEDO prevede că „*orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa*”.

Colegiul penal lărgit reține, că Canter Roman și Magaleas Serghei au fost condamnați de către o instanță judecătorească care nu este constituită conform legii și care, în mod ilegal și-a asumat atribuții de înfăptuire a justiției în regiunea transnistreană, aceștia fiind privați de dreptul la un proces echitabil prevăzut de lege.

Legislația procesual penală națională, art.25 alin. (6) Cod de procedură penală, stipulează că *sentințele și alte hotărîri judecătorești ale instanțelor nelegitime nu au putere juridică și nu pot fi executate.*

CEDO (*cauza Ilașcu și alții vs. Moldova și Rusia*) declară, că cu toate că Republica Moldova nu deține controlul asupra teritoriilor transnistrene ea urmează să întreprindă măsuri pozitive ca toate măsurile aflate în dispoziția sa, politice, economice, juridice sau altele în vederea restabilirii controlului său pe acest teritoriu și asigurării drepturilor, incluzînd și eliberarea persoanelor private de libertate ilegal.

Ținînd cont de faptul că, în speță s-au pronunțat hotărîri judecătorești de către instanțe judecătorești neconstituționale, aceste hotărîri sunt ilegale și nu au putere juridică, deoarece nu produc nici un efect juridic și sunt lovite de nulitatea absolută.

Potrivit art. 251 alin. (1) Cod de procedură penală, *încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decît prin anularea aceluiași act.*

Alineatul (2) al aceluiași articol, prevede că *încălcarea prevederilor legale la compunerea instanței, atrage nulitatea actului procedural.*

Copiile materialelor cauzei urmează a fi expediate Procuraturii Generale a Republicii Moldova pentru a întreprinde toate măsurile legale privind eliberarea persoanelor private ilegal de libertate, iar după caz, în apărarea drepturilor persoanelor care au suferit în urma acțiunilor condamnaților, de a le supune verificării în ordinea prevăzută de legislația în vigoare.

5. În conformitate cu prevederile art. 456 alin.(1), 457, 251 Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Admite recursul în anulare declarat de avocatul Vadim Vieru în numele lui Canter Roman și Magaleas Serghei, declară că sentința „Judecătoriei Supreme a RMN” din 01 iunie 2009 și decizia „Judecătoriei Supreme a RMN” din 04 august 2009, în cauza penală în privința lui Canter Roman și Magaleas Serghei sunt lovite de nulitatea absolută ca hotărâri adoptate de organele neconstituționale.

Copia materialelor se expediază Procuraturii Generale a Republicii Moldova pentru a întreprinde în cauză toate măsurile prevăzute de legislația Republicii Moldova.

Decizia este irevocabilă

Decizia publicată la 17 februarie 2015.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Elena Covalenco

Iurie Diaconu

Ion Guzun